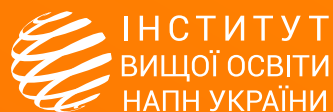

AdvanceHE

Звіт Форуму

Форум «Досконалість викладання і навчання у вищій освіті»

17-18 березня 2021, онлайн

Вступ

Форум «Досконалість викладання і навчання у вищій освіті» став другим форумом у рамках Програми вдосконалення викладання у вищій освіті України. Програма реалізується Британською Радою в Україні у партнерстві з Інститутом вищої освіти НАПН України, Advance HE (Велика Британія) та за підтримки Міністерства освіти і науки України і Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

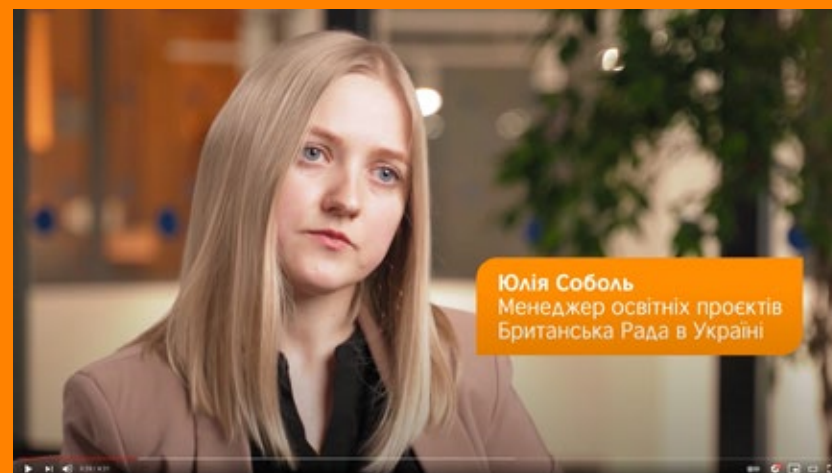
Ключові питання Форуму:

- професійний розвиток викладачів закладів вищої освіти;
- трансформація викладання в умовах сьогодення: виклики та можливості;
- студентоорієнтоване викладання і його особливості;
- досвід Великої Британії та України щодо вдосконалення викладання у вищій освіті.

Форум відбувся в форматі панельних дискусій, воркшопів та презентацій інституційних кейсів.

У Форумі взяли участь більше 6000 учасників, серед яких були ректори, проректори, керівники підрозділів, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти та експерти, які активно залучені у процес вдосконалення викладання та професійного розвитку викладачів університетів.

[Переглянути відео про Програму вдосконалення викладання у вищій освіті.](#)

Ключові тези дискусій Форуму

Досконалість викладання та як її досягнути

Даг Паркін, головний експерт з питань лідерства Advance HE, поділився такими тезами:

«Не може бути досконалого викладання без досконалого навчання. Існує безліч навичок, які допомагають нам досягти якості, але досконалість – це індивідуальне та колективне зобов'язання, яке рухає нас і надихається лідерством, шляхом лідерства і через нього».

«В закладах можуть існувати потужні системи управління, стандарти, процеси, рамки, які допомагають забезпечити якість. Але крім них нам потрібне впевнене керівництво, яке б надихало і спонукало нас до досконалісті. Отже, аби справді досягти досконалісті як культури на рівні закладу, нам потрібно створити таке середовище, де інші зможуть досягти успіху».

«Якщо ви хочете досягнути викладацької досконалісті, потрібно сфокусуватися на культурі. Викладачі повинні мати можливість

ризикувати. Необхідно активно заохочувати їхню креативність, надавати необхідні інструменти для цього, винагороджувати успіхи та розвивати викладацький склад. Це дарує відчуття гордості та задоволення від досягнень».

Основні гравці, які впливають на професійний розвиток викладача університету

• Університет

«На мій погляд, першим гравцем є сам університет як корпорація, яка об'єднує керівників, науково-педагогічних працівників та інших, — говорить генеральний директор директорату фахової передвищої та вищої освіти МОНУ **Олег Шаров**. — На другому місці — студенти. МОНУ, НАЗЯВО та інших стейкхолдерів пропоную розставляти в рандомному порядку».

• Студент

«Студент є споживачем професійності викладача, і результативність навчання

студента є маркером професійності викладачів. Саме студенти обирають університет за певними критеріями», — каже керівниця Центру професійного розвитку викладачів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка **Олена Гузар**.

- **МОНУ та національні агентства**

«Якщо ми йдемо від етимології слова “гравці”, то це ті, хто бере участь у грі і може як виграти, так і програти, — вважає заступниця голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти **Олена Єременко**. — Перш за все це абітурієнти та студенти, які обирають той чи інший університет. Щодо МОНУ, НАЗЯВО та інших гравців, то тут ми є швидше рефері, що задають певні правила гри, вимоги та умови».

- **Професійні асоціації та бізнес**

«Можливо, ця культура не така розвинута в нас, як на заході, але роль професійних асоціацій вкрай важлива. Бізнес — це також важливий гравець, особливо той бізнес, що просуває свої продукти і паралельно навчає персонал», — говорить керівник проєктного

офісу Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя **Євген Плотніков**.

Думка учасників Форуму стосовно ключових гравців для професійного розвитку викладачів розподілилась таким чином:

Професійний стандарт науково-педагогічного працівника

«Ми повинні дати можливість кожному працівнику планувати кар'єрне, наукове та професійне зростання. А з іншого боку, ми маємо створити можливість для того, щоб висувати працівників на керівні посади та створювати кадровий резерв», — зазначає **Олег Шаров**.

Більше про професійний стандарт викладача — в [інтерв'ю з Олегом Шаровим, Міністерство освіти і науки України](#).

Баланс зусиль університету та викладачів

«Університет і адміністрація зокрема не мають вимагати чи нав'язувати якісь новації, — каже Євген Плотніков. — Має існувати низова міжкафедральна та кафедральна співпраця — тобто маленькі групи людей, які мають спільну мету. Роль університету полягає лише в тому, щоб стимулювати розвиватися ці групи. Використання низових механізмів — це та стратегія, яку може створювати

і використовувати будь-який заклад вищої освіти».

«Перше, що ми зробили, беручи участь у програмі вдосконалення викладання — сіли за круглий стіл з усіма центрами, які працюють у нашому університеті. Це й центр забезпечення якості освіти, і бюро кар'єри тощо, — розповідає **Олена Гузар**. — Ми мали побачити цілісну картину розуміння власної відповідальності, аби створити єдину екосистему, що працюватиме на результативність навчання».

«Сучасний університет розпочинається не з автономії інституції, а з академічної свободи викладачів, — вважає **Олег Шаров**. — Професійне безперервне зростання — це елемент його академічної свободи. Якщо викладач усвідомлює професійну місію і хоче зростати, йому цікавий університет не лише як місце роботи, але і як спосіб життя, то абсолютно нормально, що він, користуючись академічною свободою, будує власну траєкторію кар'єрного зростання. Задача університету — з повагою поставитися до цієї траєкторії».

Трансформація викладання

«Традиційне викладання поступово відходить у минуле. Нам потрібно буде позбутися великих аудиторій, якщо ми хочемо конкурувати з масовими освітніми платформами, якщо університети прагнуть надавати якісну доступну освіту, — вважає **Владислав Панченко**, керівник Центру забезпечення якості освіти Українського державного університету залізничного транспорту. — Щоб бути цікавим в онлайн-форматі, потрібно більше винахідливості. Студенти відчують брак інформаційної компетентності викладачів, і щойно це відбувається, з'являється зверхнє ставлення до лекцій, попри обширний предметний досвід викладача».

«Саме практичний підхід став основним викликом для викладачів, бо студентам щоденно треба показувати, де і як вони мають застосовувати результат вивченого», — розмірковує **Тетяна Маринич**, старша викладачка кафедри моделювання складних систем Сумського державного університету.

«Методика змішаного навчання — найоптимальніша. Потрібно просто взяти

з дистанційного і офлайнового навчання все найкраще. Я думаю, що змішана освіта — це майбутнє всього світу. І теперішнє вже також», — зазначає **Ілля Філіпов**, співзасновник та керівник студії онлайн-освіти EdEra.

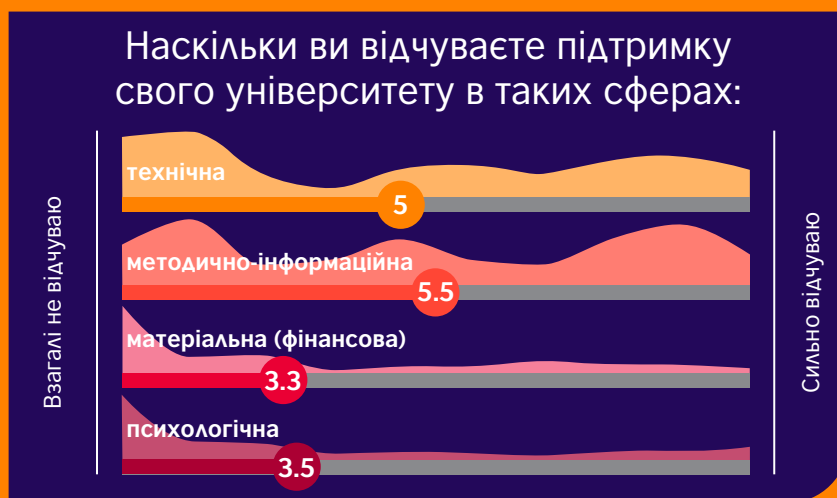
Підтримка викладачів

«Одним із критеріїв положення про акредитацію є людські ресурси, — говорить **Олена Єременко**. — Важливими політиками закладу є те, як добираються кадри, як мотивують і заохочують викладачів, як вітаються і відзначаються найкращі практики».

«Університет узявся за матеріально-технічне забезпечення і використання безкоштовних інтерактивних платформ, — розказує **Тетяна Коноваленко**, декан філологічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. — За останній рік також переглянули систему підвищення кваліфікації вчителів і створили можливість проходити підвищення кваліфікації онлайн і всередині нашого університету. Також ми створили хаб викладацької майстерності».

«Технічну підтримку ми відчували. Психологічну підтримку в більшості випадків ми надавали одне одному, — зазначає **Олена Єрмошкіна**, завідувачка кафедри математичного аналізу і фінансів Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». — Активність, яку проявляє більшість викладачів, що шукають джерела інформації, звертаються до центрів професійного розвитку із запитом для розвитку своїх навичок, свідчить про те, що потрібно надавати методичну підтримку якомога активніше.»

Опитування учасників Форуму стосовно рівня підтримки від університетів показало такі результати:

Взаємодія між студентом, викладачем, університетом

«Без взаємодії зі студентами я не уявляю викладацької діяльності, — розмірковує **Ольга Яшенкова**, доцентка кафедри англійської філології та міжкультурної комунікації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — Будь-який курс починається з того, що я дізнаюся про їхні очікування, вивчаю, хто вони і звідки. Бо як інакше дізнатися, як покращити власні курси? Конструктивна критика допомагає і стимулює викладача. Варто дослухатися до думок студентів і пам'ятати, що навчальний процес — двосторонній процес. І обидві сторони несуть рівну відповідальність за результати навчального процесу».

«Питання «чорних екранів» для мене питання права на приватність. Як можна включати студента, а не камеру? Важлива структурованість заняття і нові інструменти. ...І навіть з вимкненими камерами студенти в групах можуть висловлюватися, проходити якісь опитування, — вважає **Марія Цип'ящук**, викладачка Острозької академії. — Ми інколи забуваємо, для кого відбувається

освіта, і це перетворюється у процес заради процесу. Фокусом нашої роботи є студенти, і очевидно — у них треба запитувати і їх залучати до побудови процесів».

«Ми були раді вийти на змішане навчання, оскільки це принаймні дозволило трохи ліквідувати комунікаційні бар'єри. Зараз ми маємо «зустрічі» ректора зі студентством: кожен може через гугл-форму поставити запитання ректору — і його озвучать на зустрічі онлайн», — говорить **Єгор Гуков**, голова Студради Запорізького національного університету.

«Базовим розумінням в університеті мають бути студентські опитування. Важливо до них залучати студентське самоврядування. Воно має бути рушієм, яке просуває опитування, бути включеним в процес аналітики, мати доступ до даних, — вважає **Андрій Калінін**, президент Української асоціації студентів. — Для студентського самоврядування важливо бути інтегрованими в систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, мати вплив на вчену раду та інші органи, які ухвалюють рішення».

Ресурси

[Відео першого дня Форуму](#)

[Відео другого дня Форуму](#)

Інституційні кейси університетів щодо професійного розвитку викладачів:

[Курси підвищення викладацької майстерності: успіхи та невдачі. Кейс Львівського національного університету імені Івана Франка](#)

[Організація викладання у дистанційних курсах: переваги та виклики. Кейс Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя](#)

[«Будувати літак в польоті»: виклики пандемії та відповіді університету. Національний університет “Острозька академія”](#)

Практичні воркшопи:

[Онлайн Одіссея: від начитки матеріалу до розробки інтерактивного викладання](#)

[Гейміфікація в освітньому процесі під час пандемії](#)

[Блоггінг як мотиваційний триггер залучення студентів у процес навчання](#)

[У ролі викладача: створення тестових завдань студентами як інструмент активного навчання](#)

britishcouncil.org.ua

info@britishcouncil.org.ua

fb.com/BritishCouncilUkraine

instagram.com/uabritish